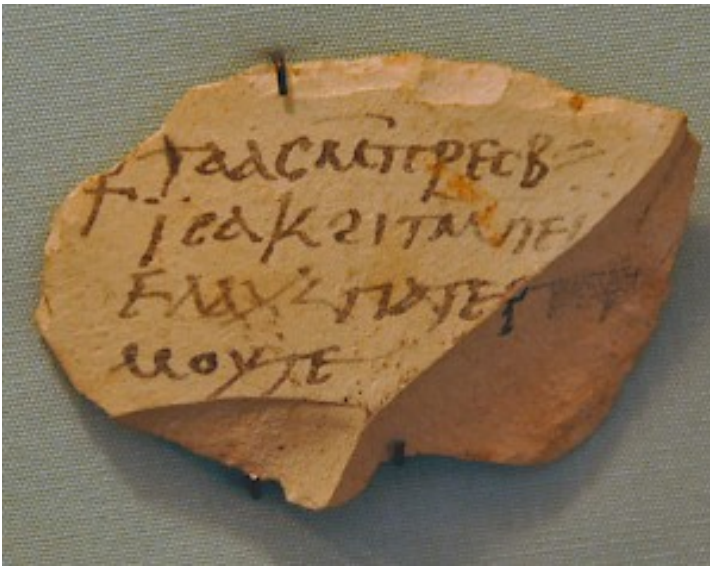
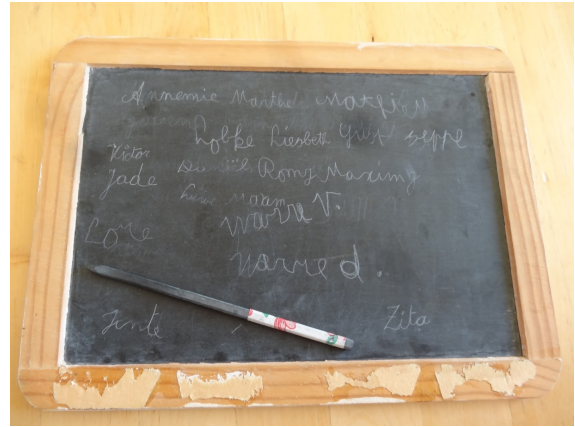


(W)onderwijs



Geschiedenis van het onderwijs.

Een iBook voor het vijfde en zesde leerjaar

mulako

Toelichting bij dit iBook

Inleidende media

Het iBook '(W)onderwijs' start – als je het voor de eerste keer na installatie opent – met een filmpje over 'het schrift'. Dit is enkel ter illustratie en speelt verder in dit iBook geen echte rol. Het geeft wel al duidelijk een beeld weer van de evolutie van 'het schrift'.

Inleidende media: Je kan het filmpje altijd wel opnieuw openen. Als het iBook geopend is, druk je met je vinger bovenaan op het scherm, er verschijnt een zwarte balk met daarin icoontjes, als je op het tweede icoontje (3 keer ...) drukt, kun je de inhoudsopgave of de woordenlijst openen, druk op 'inhoudsopgave', onderaan verschijnt er nu een zwarte balk met één driehoekje en per hoofdstuk een stip, het driehoekje stelt de inleidende media voor (dus het filmpje over 'het schrift'), druk op het driehoekje en het filmpje begint af te spelen.



Hoofdstuk 1

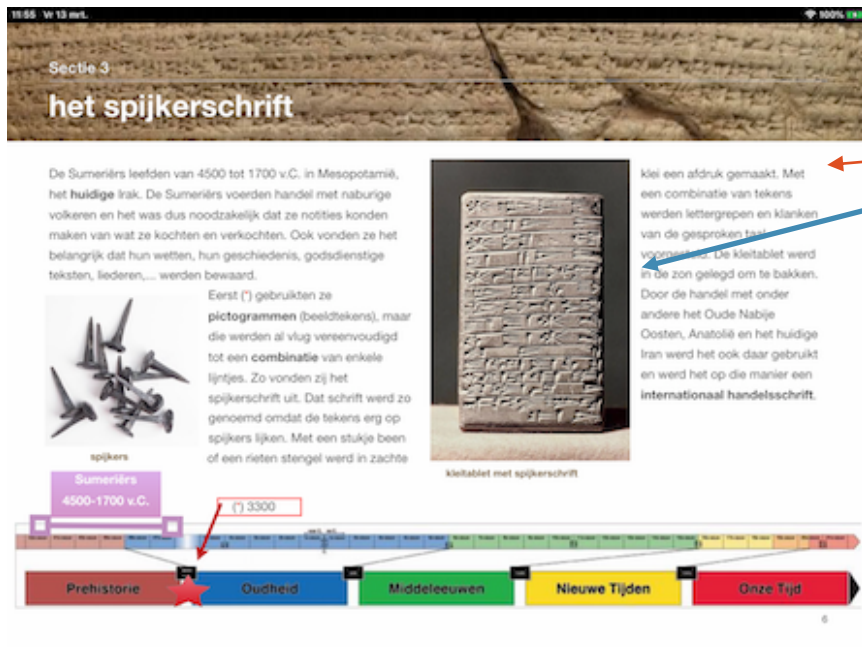
Het eerste hoofdstuk is volledig aan de **geschiedenis van het schrift** gewijd.

Hoewel rotstekeningen niet bij 'schrift' gerekend worden (omdat er geen systeem in zit waarbij een bepaald teken een bepaalde betekenis heeft) schenken we bij de start van dit hoofdstuk er toch wel even aandacht aan.

Het hoofdstuk eindigt bij het gebruik van digitale applicaties.

Overzicht van de secties van dit hoofdstuk:

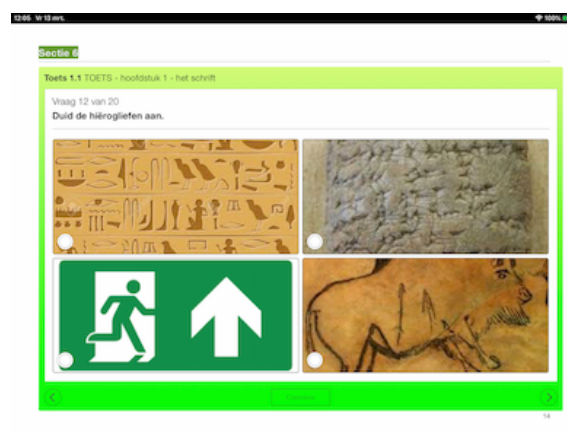
- rotstekeningen
- hiërogliefen
- spijkerschrift
- het alfabet
- schriftdragers



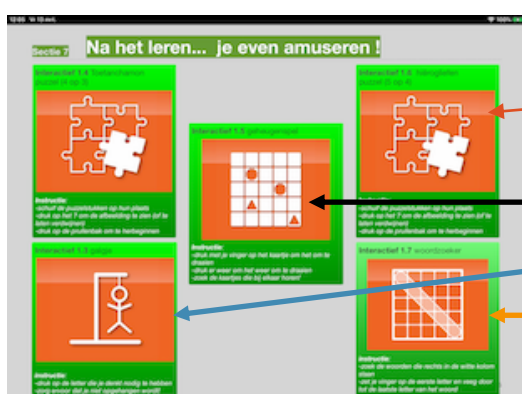
De **tekst** wordt met duidelijke **afbeeldingen** geïllustreerd.
Fotoreeksen en filmpjes zijn er ook bij zodat de inhoud goed kan bekijken.

Om het schriftitem te situeren tref je bij iedere sectie een **eeuwenband** aan

Achteraan het eerste hoofdstuk is er een toets met een twintigtal vragen. De leerlingen kunnen na elk antwoord controleren of hun antwoord juist is en/of ze kunnen eerst heel de reeks maken om dan na te gaan of de antwoorden juist zijn (om ze dan desnoods te verbeteren)



- multiple choice vragen met of zonder illustratie
- juiste woordverklaring aanduiden
- foute of juiste bewering aanduiden
- labels op de juiste plaats zetten
- chronologisch rangschikken
-



De laatste sectie van het hoofdstuk bevat enkele '**spelletjes**' waarbij de aangeboden leerstof meestal wel een rol speelt.

- puzzel** (met afbeelding bij het onderwerp van dit hoofdstuk)
- geheugenspel** met foto's en begrippen uit dit hoofdstuk
- galgje** met woorden over dit hoofdstuk
- woordzoeker** met begrippen uit dit hoofdstuk

Bladzijde	Titel	Inhoud	Media
1	Het schrift	Inleiding	
2	rotstekeningen	De voorloper van het schrift	-eeuwenband
3		Toevallige ontdekking van Lascaux	-interactieve kaart -filmpje: hoe rotstekeningen gemaakt werden -fotoreeks: rotstekeningen
4	hiërogliefen	Het oude Egypte	-eeuwenband
5		Ontdekking van het graf van Toetanchamon	-interactieve kaart -fotoreeks over het oude Egypte
6	spijkerschrift	De Sumeriërs	-eeuwenband
7		Sumemiërs en wiskunde	-fotoreeks 'de Sumemiërs' -filmpje: schrift in oud-Egypte en Mesopotamië
8	alfabet	Feniciërs, Grieken	
9		Runenschrift, Chinees schrift, Mayaschrift	-fotoreeks: Feniciërs, Grieken, Romeinen
10	schrift dragers	muur, kleitablet, wastafel	
11		papyrus, perkament, papier	-filmpje: papyrus
12		Papier	-filmpje: perkament -fotoreeks over schrift dragers -filmpje: maken van papier
13		digitale schrift dragers	--eeuwenband -fotoreeks: digitale schrift dragers
14	toets	20 vragen	
15	spelletjes		-puzzel: Toetanchamon -puzzel: hiërogliefen -geheugenspel -galgje -woordzoeker

Hoofdstuk 2

Het Boek.

In dit hoofdstuk worden de voorlopers van het boek, het geschreven boek, het gedrukte boek en de e-reader besproken.

Overzicht van de secties van dit hoofdstuk:

- de boekrol
- de codex
- het manuscript
- het scriptorium
- de verfraaiing
- de boekbinder
- het blokboek
- de losse letters
- drukkers in Vlaanderen
- de degelpers
- mechanisering
- digitalisering
- overzicht
- toets
- spelletjes

10:30 100% 4G

Sectie 4
het scriptorium

In heel wat kloosters trof je een scriptorium aan. Meestal bevond die zich boven de keuken en aan de zuidkant van het klooster omdat die ruimte warm en niet vochtig was. Door de warmte kon de inkt beter opdrogen. In vochtige plaatsen zou het perkament kuisen en daardoor minder goed te beschrijven zijn. Ook zorgde de zon voor een goede verlichting overdag.

In de eerste scriptoria zat de monnik op een stoel, hij legde een bordje op zijn knieën om op te schrijven. De lesenaar kwam dus wel later; soms werd er al staande geschreven en soms zat men ook neer. Als er onvoldoende licht was werd er een kaars aangestoken die later door een eenzaam vervangen werd.

Galerij 2.4 het scriptorium



tekening van een klooster

Schrijven deed men met meestal met zwarte inkt die in een inktgootje zat. Eerst had men een schrijfbet die later vervangen werd door de ganzenveer. Soms werden de letters ook wel met een penneel 'geschreven'. Verder had de monnik ook nog een knaaf om het perkamenten blad in te delen. Met een knabber of met een zakmes schraapte hij de inkt van het blad als hij een fout of een vlek gemaakt had. De taak van een knaaf was niet gemakkelijk: hij moest zonder te stoppen schrijven, nauwelijks rusten zonder fouten te maken. Per dag schreef een monnik ongeveer vijf pagina's van een boekje met regels. Het overschrijven van een boek kon maanden duren. Bij het overschrijven van een boek werden er vaak ook wel fouten gemaakt die de monnik zelf niet gezien had: een letter of een woord vergeten of... soms wel een hele bladzijde.

Film 2.1 "grapping" Slangen over de monniken



Ook dit hoofdstuk wordt geïllustreerd met

-filmpjes

-fotoreeksen



Prent waarbij via **pop-up**
uitleg gegeven wordt van
wat erop te zien is.

Bladzijde	Titel	Inhoud	Media
16	Het boek	Inleiding	
17	De boekrol		-fotoreeks: boekrol, voorloper van het boek
18	De codex		-fotoreeks: de codex, voorloper van het boek
19	Het manuscript	Romeinen, kloosters, monnikenwerk	-fotoreeks: voorbeelden van manuscripten
20	Het scriptorium	kopiisten, klooster	-fotoreeks: scriptorium -filmpje over monniken
21	De verfraaiing	-initiaal, miniatuur, marginaal	-fotoreeks: initialen, miniaturen, marginalen
22	De boekbinder	-platten, katernen	-fotoreeks: het binden van een boek
23	Het blokboek	-werkwijze van het drukken	-fotoreeks: het blokboek
24	De losse letters	-chinese draaischijf, Johannes Gutenberg	-filmpje: het slaan van een matrijs
25		-gietmal, drukpers, druktechniek	-afbeelding met pop-up-informatie
26	Drukkers in Vlaanderen	-Dirk Martens -Christoffel Plantijn	-filmpje: drukken bij Christoffel Plantijn
27		-de (oude) drukpers	-fotoreeks: Plabntijn-Moretus-museum
28	De degelpers	-handpers, houten persen, metalen persen, werkwijze	-fimpjes: -trapdegeldrukpers -degelautomaat
29	Mechanisering	-cilinderpers, offset	-fotoreeks: mechanisering in de drukkerij
30	Digitalisering	-tekstverwerker, floppydisk, digitale tekst, internet, e-book	Fotoreeks: digitalisering van het boek
31	overzicht		-eeuwenband -pop-up ter illustratie
32	Toets	20 vragen	
33	Spelletjes		-puzzel: manuscript -foto :gedetailleerd bekijken van miniatuur -puzzel: scriptorium -galgje -geheugenspel -woordzoeker

Hoofdstuk 3

Het onderwijs.

In dit hoofdstuk krijgen de leerlingen een beeld hoe het onderwijs er in de verschillende periodes uitzag
Volgende onderwerpen komen in dit hoofdstuk aan bod:

- in de prehistorie
- in het oude Egypte
- bij de Grieken
- bij de Romeinen
- de middeleeuwen
- tussen de middeleeuwen en 1800
- * schilderij
- van 1800 tot W.O.I
- * schilderij
- tijdens W.O.I
- tijdens het interbellum
- na 1950
- toets
- spelletjes



Het bestaansmiddel van de mens in de prehistorie was het verzamelen van voedsel en jagen. Dit had tot gevolg dat er een nomadisch bestaan hadden; ze trokken door het gebied rond, meestal achter een bepaald soort dieren aan. Deze mensen leefden in groepen van twintig tot dertig personen. De groepen waren niet zo groot omdat het eenvoudiger is om een kleine groep van voedsel te voorzien dan een grote groep. Als de groep te groot was zou er onvoldoende voedsel ter beschikking kunnen zijn en zouden er mensen verhongeren. In Europa volgden deze groepen vaak een kudde rendieren. Deze nomaden maakten op de plaats waar ze een tijdje verbleven te verblijven eenvoudige hutten (berijst) van dierenhuiden. Die konden ze gemakkelijk inpakken en dat was ook niet te zwaar om mee te nemen als ze weer verder doortrokken. Om aan voedsel te geraken werden de taken verdeeld. De mannen gingen op jacht. De mammoet dat die uitdierf, gazellen en rendieren waren vooral hun prooi. De vrouwen bleven in de

buurt van het kamp. Daar gingen ze op zoek naar voedsel dat ze verzamelden: eetbare knollen, bessen, vruchten, noten en graankorrels, maar waarschijnlijk ook insecten, slakken en eieren. Klein gedier. Wat de vrouwen verzamelden was uiterst belangrijk want de mannen konden meerdere dagen weg zijn en

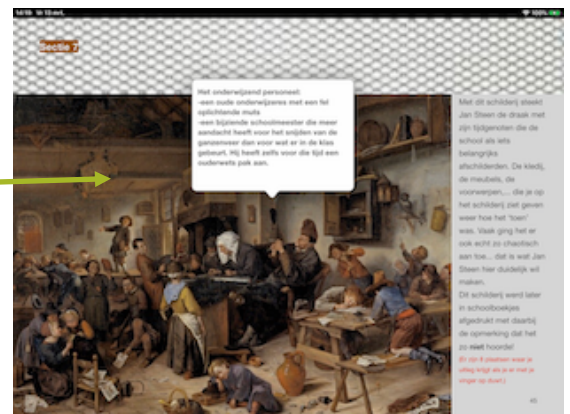


Hutten (berijst) van dierenhuiden.

Filmfragment geeft een beeld van hoe het er in de prehistorie aan toe ging..

Een prentenreeks geeft een indruk van het leven in de prehistorie.

Schilderij waarbij via pop-up uitleg gegeven wordt van wat erop te zien is.



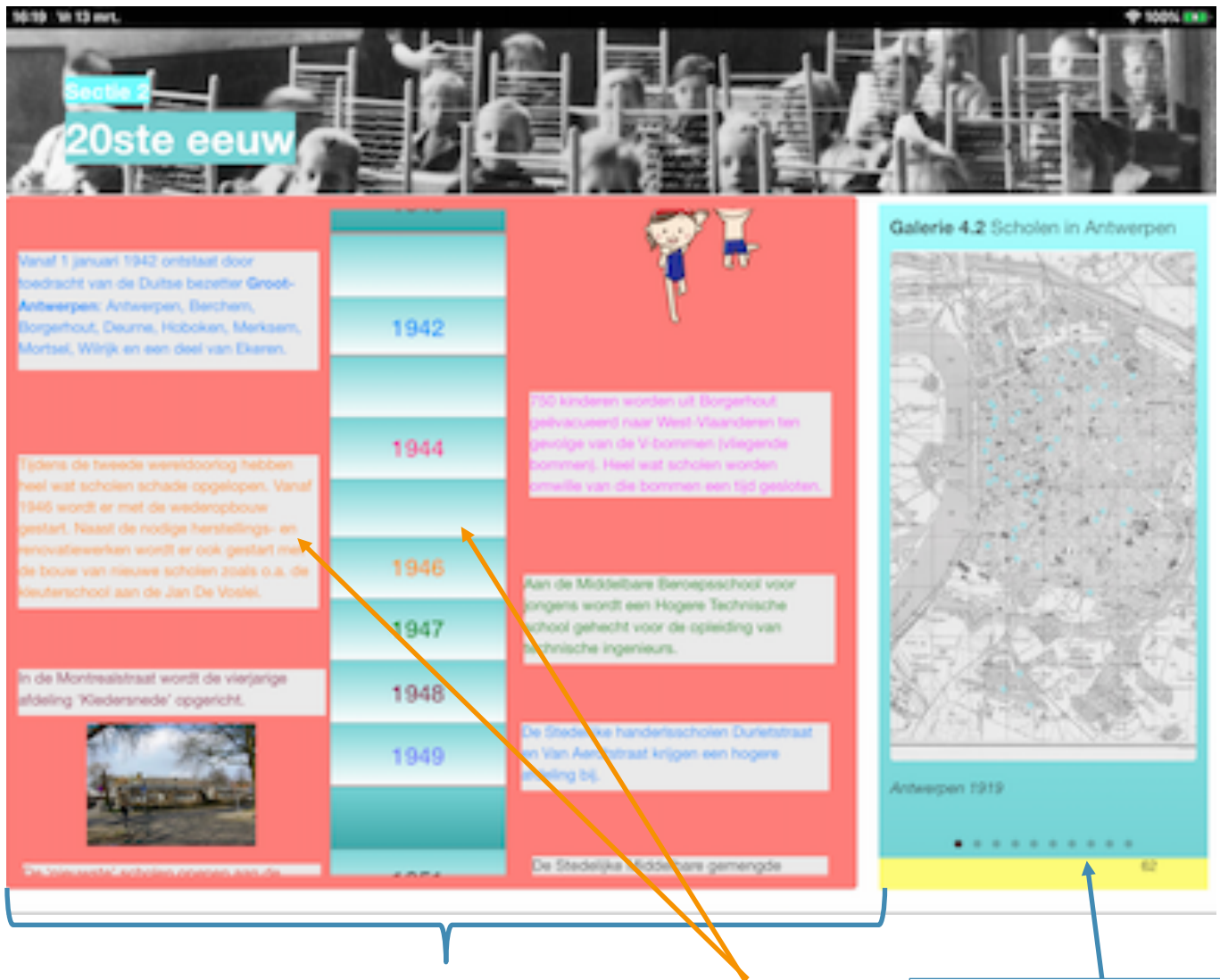
Bladzijde	Titel	Inhoud	Media
34	Het onderwijs	Inleiding	
35	In de prehistorie	-nomadisch bestaan -voedsel verzamelen -jagen	-filmpje: maken van kledij -fotoreeks: de prehistorie
36		-verzamelen van voedsel -wat met de kinderen	-interactieve prenten met uitleg i.v.m. de prehistorie
37	In het oude Egypte	-geen schoolplicht -mogelijkheden voor jongens en meisjes -cultuur	-filmpjes: -beroepen in het oude Egypte -bouw van pyramide
38	Bij de Grieken	-bevolkingsklassen -schrijven en rekenen	-filmpje: de Grieken
39	Bij de Romeinen	-het gezinshoofd -vondeling -verschillen in onderwijs bij verschillende standen	-filmpje: onderwijs bij de Romeinen
40		-gymnastiek, gymnasium, retorenschool	
41	De middeleeuwen	-analfabeten -rol van Harel de Grote	-filmpje over Karel de Grote
42		Belang van kloosters en kathedralen i.v.m. onderwijs	-fotoreeks: de school in de tijd van Karel de Grote
43		-armenscholen, internaten, scholen met begijnen	-fotoreeks: onderwijs in de late middeleeuwen
44	Tussen de middeleeuwen en 1800	-manier van les geven -andere dingen dan het religieuze worden belangrijk (handel) -les in moedertaal	-fotoreeks: de school na 1500
45	Schilderij van Jan Steen	Een chaotische klas	-plaat met informatie via pop-up
46		Uitleg over een ander schilderij	
47	Van 1800 tot W.O.I	-lesmateriaal uit Nederland -vermindere van lijfstraffen -les in voertaal	-
		-afschaffen van inschrijfgeld -daling van analfabetisme	foto's met 'nieuwe' stadsscholen in Antwerpen
49	Schilderij van Ferdinand de Braekeleer	Een dorpsschool in 1854	-plaat met informatie via pop-up
50-51	Tijdens W.O.I	-toestand in West-Vlaanderen	-interactieve kaart
52	Tijdens het interbellum	-vierde graad -een kijkje in de school	-filmpje binnenkomen in de klas
53		-kledij -straffen en belonen	-filmpje: controle van de handen
54		-straffen (vervolg) -schrijven -manier van les geven	-filmpje: handwerkles
55	Na 1950		-filmpje: de school van 1950
56		-taalwet -schoolgebouwen -methoden -materiaal in de klas	
57		-digitalisering	
58	Toets	20 vragen	
59	Spelletjes		-woordzoeker -tekening van Anton Piek -paren bij elkaar zoeken -puzzel -kruiswoordraadsel -galgje

Hoofdstuk 4

Stedelijk Onderwijs Antwerpen, 200 jaar.

In dit hoofdstuk blikken we terug op de 200 jaar van het Stedelijk Onderwijs te Antwerpen

- 1819-1900
- 20^{ste} eeuw
- 21^{ste} eeuw



Het linker vak (met roze achtergrond) is een scrolvak: je kunt naar boven en/of naar beneden scrollen om zo door de verschillende jaren en hun bijbehorende gebeurtenissen te scrollen

De kleur waarin de **uitleg** gegeven wordt, verwijst naar het jaartal met dezelfde kleur

Zoals bij alle **fotoreeksen** kun je de foto's vergroot bekijken door met de vinger op de foto te drukken. Je gaat terug naar de verkleinde modus door op het kruisje te drukken. Bij deze kaarten kun je de iPad een kwart draaien om de kaart op de volledige schermgrootte van de iPad te zien.

Hoofdstuk 5

Extra/liedjes

In dit hoofdstuk vind je enkele liedjes terug die met onderwijs te maken hebben.

Bij elk lied is een filmpje (clip) van het lied te zien.

Teksten die niet in het Nederlands zijn: als je midden op een tekstblokje duwt, krijg je een (aangepaste) vertaling van dat blokje te zien

- Sacré Charlemagne (France Gall)
- Favoriete meester (Kinderen voor kinderen)
- Adieu monsieur le professeur Hugues Aufrey
- De ruimtevaarder van Kommil Foo maar in de versie van Milow
- Bad Boy The Beatles
- Lied van de officiële school Flor Mielants (tekst) Jan Broeckx (muziek)
- Het lied van het Stedelijk Onderwijs Margot De Ley (tekst) Maarten De Splenter (muziek)



Vertaling van de tekst per tekstblokje (druk met de vinger in het midden van het tekstblokje).

Filmpje (clip) van het lied.

Het boek werd met veel zorg samengesteld, toch staan er misschien nog foutjes in...

Een van die FOUTEN vind je in de woordenlijstindex: alle woorden in de lijst staan er met een hoofdletter, wat m.i. beter niet zou zijn. Het programma iBooks Author waar dit iBook mee gemaakt is, laat echter niet toe om dit aan te passen.

Laat me gerust weten indien je toch ook nog andere fouten aantreft zodat ik dit kan aanpassen.

Want voor de leerlingen is goed niet goed genoeg!

m u l a k o

Heel wat materiaal van het didactisch iBook is van het net geplukt en valt dus onder het recht '**Reproductie ter illustratie bij onderwijs** of voor wetenschappelijk onderzoek (artikel 22, § 1, 4bis en 4ter, zoals ingevoerd bij de wet van 31 augustus 1998) .

Voor dit iBook mag onder geen beding een financiële (of andere soort) bijdrage gevraagd worden en staat ter beschikking van een ieder die hoopt er iets uit te kunnen leren.

© mulako